

Застосування економічної експертизи як процесу реалізації контрольної дії для підтримки прийняття управлінського рішення

Стаття присвячена визначенню змісту економіко-експертного дослідження як інформаційного процесу у відповідності із використовуваними методичними прийомами сприйняття, обробки та передачі інформації. Доведено, що процес економіко-експертного дослідження за аналогією з виробничими процесами можна досліджувати як окремий технологічний процес в загальному процесі контролінгу підприємства.

The article is devoted determination of maintenance ekonomiko expert research as informative process in accordance with the in-use methodical receptions of perception, treatment and information transfer. It is well-proven that process ekonomiko expert research by analogy with production processes it is possible doslidzhuvati as a separate technological process in the general process of kontrolingu enterprise.

Ключові слова. *Економічна експертиза, контроль, контролінг, підприємство, процес, управління, управлінське рішення.*

Вступ. Мінливість внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства ускладнює розробку та прийняття адекватних ситуації управлінських рішень, складність завдань до вирішення для забезпечення ефективного функціонування підприємства та дотримання окресленої стратегії його розвитку. Ускладнення, модифікація та нетиповість проблемних ситуацій, щодо яких виникає потреба прийняття управлінських рішень на сучасному етапі господарювання, вимагають як підвищення фаху осіб, що їх приймають, удосконалення самих технологій прийняття рішень, так і розширення інформаційної бази новими джерелами та підвищення рівня довіри до існуючих інформаційних каналів/джерел. Окрім того, теза «управляти – означає

передбачати» в даному контексті відноситься до діяльності менеджерів різного рівня та фахівців різного профілю, наповнюється більш вагомих в аспекті відповідальності змістом.

Постановка завдання. В статті проведено визначення змісту економіко-експертного дослідження як інформаційного процесу у відповідності із використовуваними методичними прийомами сприйняття, обробки та передачі інформації. Доведено, що процес економіко-експертного дослідження за аналогією з виробничими процесами можна досліджувати як окремий технологічний процес в загальному процесі контролінгу підприємства.

Результати. Управлінське рішення як процес синонімічне з самим процесом керівництва. Воно має свої властиві риси і відрізняється від будь-якого іншого рішення, формується особою, що уповноважена приймати рішення, як результат сукупності окремих процедур аналізу та вибору альтернативи, прогнозування, оптимізації, економічного обґрунтування для досягнення конкретної мети системи менеджменту підприємства. Управлінські рішення здійснюються за допомогою динамічного і внутрішньо взаємопов'язаного процесу, що складається з шести функцій прийняття рішень, які представляються й обговорюються в контексті (рис.1).

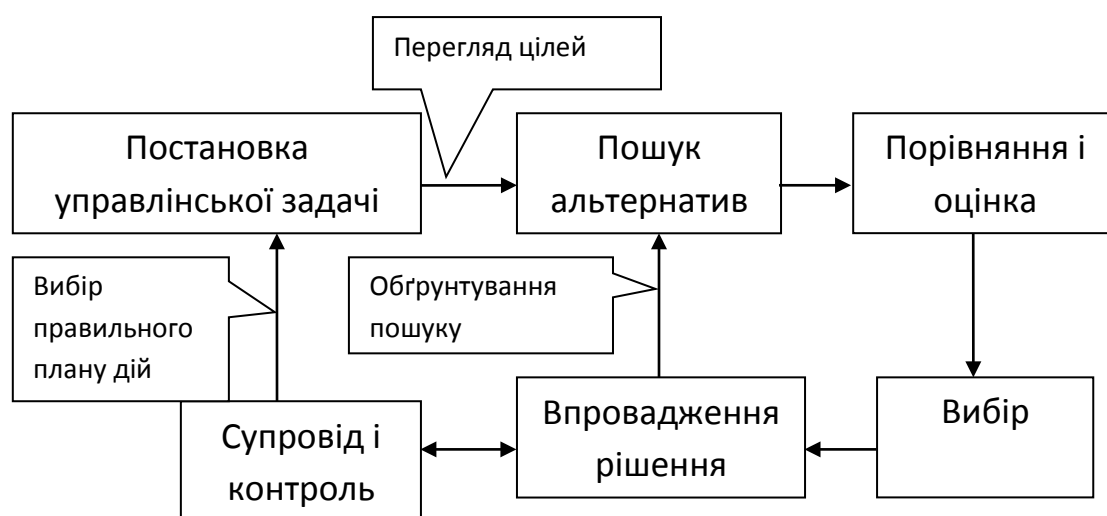

Рис. 1 Процес прийняття управлінського рішення [1]

Структура процесу управлінського рішення, представлена на рис. 1, не в повній мірі відповідає реаліям управління, оскільки не містить вхідних/вихідних каналів/джерел інформації, а також носить замкнутий цикл.

В рамках реалізації кожної управлінської функції приймаються певні рішення, що впливають із змісту цієї функції, але їх реалізація зі встановленням критеріїв прийняття та вибір залежить від вихідної інформаційної бази. В такій ситуації лише комплексний підхід до інформації забезпечує повноту вивчення інформаційної бази і сприяє більш глибокому розумінню закономірностей процесу прийняття рішень.

Як вище зазначено саме технічно-процесуальна сторона економічної експертизи стала головною темою, яка обговорюється в науковій літературі, залишивши без належної уваги формування її понятійного апарату та концептуальних основ. Натомість, гарантією успішної діяльності підприємства є ефективна система внутрішнього контролю, реалізація якого здійснюється на всіх рівнях управління. Саме традиційну функцію контролю містить контролінг в якості часткової складової, але як більш широка управлінська функція, стоїть вище неї. Форма реалізації контролю спрямована на досягнення його визначеної мети, тобто сутнісний прояв контролю як функції управління залежить від цілей і завдань управління. В контурах реалізації функції контролю контролінг визначає методи, інструментарій, місця та обсяги контролю. Отже, є набагато ширшим поняттям ніж поняття контролю. Ключовою для системи контролінгу підприємства є інформаційна прозорість. Тобто, основною вимогою для прийняття ефективного об'єктивного рішення або навіть для розуміння справжніх масштабів проблеми є наявність адекватної точної інформації. Функціональність контролінгу підприємства визначається саме якістю інструментів, тобто методів та прийомів, станом механізмів планування і контролю, а також якістю інформаційних систем.

Контролінг виступає як системне дослідження оцінки всього комплексу економічних показників діяльності підприємства, заснованої на розкладанні інформації в її різноманітних аспектах, визначенні її факторів на елементи й їх вивчення у всьому різноманітті причинно-наслідкових зв'язків і залежностей. Якість інформаційного забезпечення виступає однією з найважливіших складових (а подеколи визначальною) обґрунтованості прийнятого конкретного управлінського рішення та ефективності функціонування системи менеджменту підприємства в цілому. З огляду на реалії сучасного бізнес-середовища, виходячи із панування критичного ставлення до «абсолютизації» інформації, яка формується в системі бухгалтерського обліку, саме економічна експертиза може стати тим додатковим інформаційним каналом, який суттєво підвищить якість інформації для прийняття адекватного управлінського рішення.

З використанням багатоперспективного способу спостереження виникає можливість більш адекватного сприйняття окремого положення речей за їх суттю та рівнем складності як у фактичній констатації дійсності з використанням ретроспективної та оперативної інформації, так і в перспективі. Отже, застосування різних способів дослідження однієї і тієї ж господарської ситуації, факту, явища, події за допомогою різного інструментарію дозволяє отримати особі, що приймає рішення, різні моделі одного і того ж стану речей, які не обов'язково виключають одна одну, але поряд одна з одною дозволяють виявити різні грані складного цілого.

Відповідно, сутність економічної експертизи як однієї з форм контролювання діяльності підприємства (інструменту контролінгу) полягає у виявленні залежностей, якостей, зв'язків, відповідності законодавчо-нормативним вимогам, цілям підприємства певного об'єкту дослідження, стосовно конкретного предмету, виду чи обставин його діяльності та спрямована на одержання певної сукупності знань для практичних цілей: коригуючих впливів, управлінських рішень тощо. Проведений аналіз економічної експертизи як процесу реалізації контрольної дії (рис. 2) свідчить

про адаптивність її застосування в процесі контролінгу для підтримки прийняття управлінського рішення.

Зміст економіко-експертного дослідження як інформаційного процесу визначається у відповідності із використовуваними методичними прийомами сприйняття, обробки та передачі інформації, тобто існує певна технологія обробки та продукування інформації. Відповідно, процес економіко-експертного дослідження за аналогією з виробничими процесами можна досліджувати як окремий технологічний процес в загальному процесі контролінгу господарської діяльності.

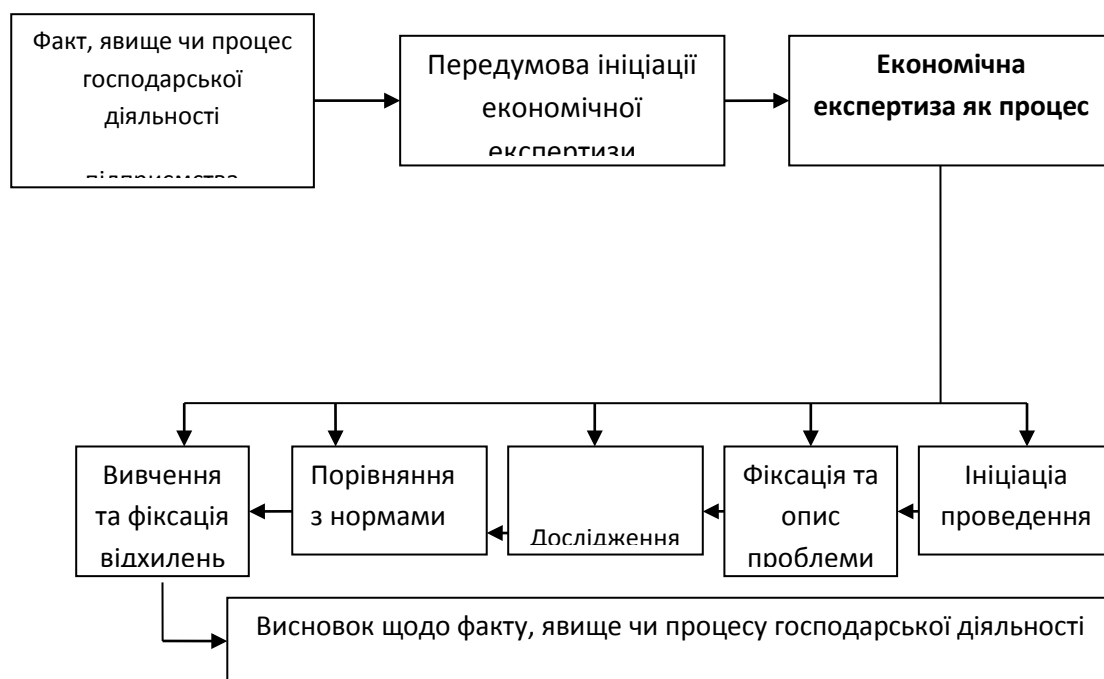

Рис. 2 Модель економічної експертизи як процесу реалізації контрольної дії

Джерело: розроблено автором

За характером процес економічної експертизи є інформаційним процесом, який ґрунтується на інформації, в якому відбуваються певні дії над даними, інформацією, який продукує нову інформацію (рис.3).

Рис. 3 Кібернетична модель економічної експертизи як інформаційного процесу

Джерело: розроблено автором

Висновок. Отже, процес економічної експертизи являє собою сукупність організаційних, методичних і технічних прийомів, що визначають стадії (етапи, фази) його проведення. Так, в процесі експертного дослідження виділяють підготовчу, організаційну, дослідну стадії та стадію узагальнення результатів дослідження.

Оцінку технології економічної експертизи можна провести враховуючи, розуміння поняття технології в широкому сенсі, що дозволяє використовувати цю категорію для характеристики функціонування будь-яких управлінських структур, систем, процесів. З метою її дослідження визначають базові (елементарні) структурні елементи, якими виступають відповідні фінансові, контрольні та аналітичні операції.

Література

1. Harrison Frank E., Pelletier Monique A. Сущность управленческого решения. – Електронний ресурс: http://quality.eur.ru/MATERIALY3/ess_ris.html – Назва з екрану.
2. Карминский А. М. Контроллинг / А. М. Карминский, С. Г. Фалько. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 171 с.
3. Зоріна О. А. Місце контролінгу в системі управління підприємством / О. А. Зоріна // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010.– № 2 (49). – С.59–66.
4. Koontz H. D., Weihrich H. D. Management. – New York: McGraw-Hill, 1988.- 685.
5. Хан Д. П. Планирование и контроль: концепция контроллинга /Ред. De Vono Е. П. – Москва: Финансы и статистика, 1997.- 799.
6. Ткаченко А. М. Организация контроллинга и внутреннего аудита в системе управления промышленным предприятием : Автореф. дис. д. экон. наук.: 08. 06. 01 / Институт экономики промышленности НАН Украины. – Донецк, 2005. – 29 с.